

אמר רבי חמא ברבי חנינא: גדול יום הנשמים
 כיום שנבראו שמים וארץ, שנאמר: "וידועו שמים
 מסעל וישחקים יתלו צדק תפסח ארץ ויקרו ישע"
 וצדקה תעשים יחד גני די פראחיו" "קראתים" לא
 נאמר, אלא "קראתיו", ואמר רב אשישיא: גדול
 יום הנשמים, שאפילו ישועה פרה נזקה בו,
 שנאמר: "תפסח ארץ ויקרו ישע". אמר רבי פנחס
 פו תנילא: אין הנשמים יורדים אלא אם כן נמחלו
 עונותיהן של ישראל, שנאמר: "רצית ה' ארצה שבת"
 שבת יעקב וישאף צון עשן כסיתו כל הטאתם
 סלה". אמר רבי זעירי מדינתא קרביתא: איתן
 מתקא מתניתין לה, און מתקא מתניתין לה "ואתה
 תשמע השמים וסלתה לסאת" וגו'.

(12)

(11)

ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה, רבי
 אומר וכי אותה בלבד הוא דורש והלא
 כל הארצות הוא דורש שנאמר (איוב לו)
 להמטיר על ארץ לא איש מדבר לא אדם בו
 ומה ת"ל ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה
 כביכול אין דורש אלא אותה (א) (ובשכר)
 דרישה שהוא דורש כל הארצות עמה.
 כיוצא בו (אתה אומר) (תהלים קכא) הנה לא
 יגום ולא יישן שומר ישראל וכי ישראל בלבד
 הוא שומר והלא הוא שומר את הכל שנאמר
 (איוב יב) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר
 איש ומה ת"ל שומר ישראל כביכול שאינו שומר
 אלא את ישראל (א) (ובשכר) שמירה שהוא
 שומרם שומר את הכל עמהם.

מכתב רמב"ם ס' 108

(14)

מכתב רמב"ם ס' 108

(13)

וכן כותב הסופר מר יצחק זיראב: סיפור זה שמעתי מפיו של מנהיג ציוני,
 שבנות ילדותו, בשמיני עשרת, בתפילה גשם ברוסיה, שאל בבית הכנסת:
 "אבא גשם בחנוך... למה מתפללים לגשם?... מתחת טלית בא קולו של האב:
 "ולך, זה לא הגשם שלנו..." קול פסקני היה זה, וזוהו כל הרהור שני: "לא שלנו ו"
 רק לאחר הרבה שנים, בתוך מערבולת מדינית, הבינו הבן כי מבדל למציאות
 שלו, שבת גשם הגשם זה, ראה האב את עולמו הנכון, שאיננו בהישג יד ובכל
 זאת קיים, התפילה לגשם שלו, ביטאה השתייכות תהיכרתית, שהיא מעבר
 למציאות וחוקה מכל מציאות.

ציון היא דורש אין לה (ירמיה ל' י"ז) — הוכיח את השארית שנשקפה
 בארצות שביים, עיי שאינו זוכרים בית המקדש — — במה הם צריכים
 לזכור? אפילו בני מורת, אפילו הגידלים באי צריכים לגשמים ולתקופות
 תמו — אינו שואלים את הגשמים אלא בעת שארץ ישראל צריכה להם. שאם תאמר
 ישאלו בעת שהן צריכים להם, אפילו בימות התמה, נמצאו רואיו את עצמן כאילו
 הן בארץ שלהן, אלא ינו רואיו את עצמן כאילו הן באכסניא, ולבם מכחו לארץ
 ישראל ושאלתו בעונתו". (משנה ר' אליעזר, עמ' 48"50)

מכתב רמב"ם ס' 108

(16)

(15)

יערף תוי, הניא, היה ר' יהודה אומר, לעולם היו כונס דברי תורה כללים ומצויים
 פרטים, שאם אהה כונס פרטים מינעין אחרך ואינך יודע מה לעשות, שנאמר יערף
 כספר לקחי (אין לקח אלא תורה, שנאמר (משל"ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתו אל
 העשור) ואין ערפה אלא דעת כניסה, משל לאדם שהלך בדרך וצריך מאה זון, אם נוסף
 בפרומות מינעין אותו, אבל אם מצאן לטלעים פורט ומצויא בכל מקום שירצה (ס"ג).
 יערף כספר, א"ר ברביה, בביב יערף כספר לקחי, (מכילתא) שבכו ערפן להשובה מר
 דגשמים ויהי"ס" (ירושלמי תענית פ"ב ה"א)

מכתב רמב"ם ס' 108

למוד הלכות המכונה בשם לקחי - יערוף כמער - כי
 נשפט כהלכה הולך וצמטר סוף, הכי כופף רחשו
 קדי פיה" המטר עורף על העורף ולה כל הפניה
 כך המעלה הפחות נדרש פיה" רחשו כסוף כשהל עלול
 וכחמור למטה - ומה"כ תול כשל אב"ר זו יכה זכ"כ
 לפול דברים כפוסים מתקבלים על לב הכריות כמל:
 בשעירים עלי דשא. חור לייסוד לקחו טיה
 כמנון הורד בחוקה על דשא הגדולים ובעטה פתיפת
 סגסם הבכ נכרעים אל העלמה ונרחים כמהקנקיפ
 ומ"ם היה עיקר גידולם, כך ההורה בעמיה מהשה
 כת הלהל הנל זהו עיקר נידולו וזין הסורה מתקיימת

(17)

אמר רב יהודה: גדול יום
 הנשמים כיום שעיקנה בו תורה, שנאמר "יערף פקטר
 לקחי". ואין לקח אלא תורה, שנאמר "כי לקח טוב
 נתתי לכם תורתו אל הצדק". רבא אמר: יותר מיום
 שניתנה בו תורה, שנאמר "יערף פקטר לקחי" מי
 נתלה קמי - הו אומר: קטן נתלה גדול.
 א רבא רבי: קמי" פקטר לקחי" וקחי
 יתול פשל אקדמי" - אם תלמיד תם הנין הוא -
 פשל, ואם לאו - עורף הפקטר. תניא, היה רבי כנשא
 אומר: כל העוסק בתורה לשמה תורתו נעשה לו סם
 תים, שנאמר "עין מים היא לפתוחים ק"ו" ואמר
 "תפאות קחי לשקר" ואמר "כי מצא מץ מים" וכל
 העוסק בתורה שלא לשמה נעשה לו סם ממת, שנאמר
 "יערף פקטר לקחי" ואין ערפה אלא תורה, שנאמר
 "יערפו שם את העולה פסלה".

מכתב רמב"ם ס' 108

(18)

גבורות נשמים — אמר רבי יוחנן מפני שיוודים בגבורה" (תענית ב'), וכן
 בוזר: שיוודים, "מסטרא דגבורה" (בראשית ד' ל"ב ב'). השפע שיווד ממרום,
 מצד חסד הבורא יתברך, הוא מוכן לרדת באופן שיהיה גמור ומוכן להאמתו.
 אך מדת הגבורה פועלת היא הרבה עכובים וצמצומים, באופן שיהיה ציון הרבה
 מדרגות, עד שיבא לכלל הגארה ע"י עבודת האדם.

וכן הוא בשלמות הרוחנית, שהשפע היותר מן השמים עליוני קדושת התורה
 לשלמות הרוחנית, היה ראוי שירד באופן גמור, עד שיתיה האדם מוכן על ידו
 לשלמותו בלא עבודה ושורה, אבל מצד מדה הגבורה נתגלו הענינים כמלכושים
 ומסכים, עד שהאדם צריך, "לעבודה ולשמרה", ברמ"ה מנותיעשה ושס"ה מצוות
 האלתעשה, ואך אז יקבל שלמותו, ועל כן נמשל שפעה התורה לנשמים — "יערף
 כמטה לקחי" (עולת ראיה, ח"א, עמ' ע"ד).

מכתב רמב"ם ס' 108

ספר בראשית פסוק י"ח
ע"ש ואלה

וְכָל אִשִּׁית הַשָּׂדֶה טָרַם
יְהִי בְּאֶרֶץ וְכָל-עֵשֶׂב
הַשָּׂדֶה טָרַם יִצְמַח
כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה
אֱלֹהִים עַל-הָאָרֶץ וְאָדָם
לֹא יִעֲבֹד אֶת-הָאֱדֹמָה:

בראשית פסוק י"ח

רש"י

כי לא המטיר. ומה טעם לא המטיר לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתה של גשמים וכשנאדם אדם וידע שחס לורך לעולם התפלל עליהם וירדו ולמחו האילנות והדשאים:

והוא א"ר יצחק בא וראה כשהוריד הקב"ה המים חורידים תולה ברחמים, כדי להראות שאם ישובו יקבלם, משמע דכתיב בהלל ויהי הגשם, ולהלן הוא אומר ויהי הסכוב, שאם חזרו יהיו גשמי ברכה, לא חזרו היו מבול (וי"ח כג).

גנויה שנה אברהם ל"ח

כי יהי הגשם על-הארץ
ארבעים יום וארבעים
לילה:

בראשית י"ח

אברהם יחזן כי שפחתו בידו של הקב"ה שלא נבחרו ביד שליח ואלו הן שפחתו של (י) גשמים ושפחתו של חיה וכפחתו של תודת המזון, שפחתו של גשמים, דכתיב יפתח ה' לך את אוצרו המזון את השמים לתת מסר ארצך בעת, שפחתו של חיה, מנין, דכתיב יחזרו אלהים את החל.

ספר בראשית פסוק י"ח

מזכירין בגזרות גשמים. מאי עקמא? אמר רב יוסף: מתוך ששקולה פתחיה הממים, לפיכך קבעה בגזרות הממים. כשם שתחית הממים חיים לעולם כך ירדת גשמים חיים לעולם.

יבואה וקב"ה פ"ה

ואמר שהוכרת גשמים ר"ל מוריד הגשם הותקנה להזכיר בברכת תחית הממים ר"ל אתה גבור מפני שהגשמים מחיים את הורעים ואת הצמחים שכבר מתו ויבשו והיבש נקרא בלשון תלמוד מת כמו שאמרו בתלמוד המערב לולב היבש פסול על שם לא המתים יהללו יה. ושאלה ר"ל ותן טל ומטר לא הותקנה אלא בברכת השנים הואיל וצורך פרנסה הם.

בראשית פסוק י"ח

וכתוב בגזרות גשמים. ולא כח גשמים. לכל כח הייט בחן דבר אחר המתכבד נגד הפעולה. משא"כ נצור הייט שהתגבר נגד דבר אחר שרצה להתגבר ולהסגל נגד הפעולה. וכן הוא עם הגשמים שזרדין בגבורה נגד מות הדין המקטרג דלפעמים עבדו נהמא בריס' לא שווי'. ואפ"ה רחמנו יכנסו כעטו מעל בני עולם. וכן כתיב וטון להם לכל בשר. ר"ל הפינו מי שהם רק חתיכה בשר בעלתא ואינו ראוי להקרא אדם. חס"ה הקב"ה סמן לו לחמו. כי לעולם חסדו אע"פ שאין האדם ראוי להטובה:

בראשית פסוק י"ח

בשעת שברשעו שואלו את הנשמים. כן נקראו אמרו: בשעת בו, פסחה עשר יום אחר סגל כדי שגיש שפריו שגישבאז גזסר פרט. הניח שבת עשר בפרשעו ולא ירדו גשמים. הקהילו המידים סחציו קנש פגיוות אוקליו ולוחין סחחשקת וקסרין בקלאקה וברחיקה וקמיקת ובזעילת הסנודל ובקסמיש הסקו. הניח ראש חדש פקלו זבא רדו נשמים בית דין וקרוין קנש סגנוית על סגנויה אוקליו וסומין סחחשקת וקסרין בקלאקה וברחיקה וקמיקת ובזעילת יל ובקסמיש הסקו.

שנה אברהם ל"ח

וכך היתה תפלתו של כהן גדול. יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתתא שנה זו תבא עלינו ועל כל עמך בית ישראל בכל מקום שהם אם שחונה גשומה. ואל יקום לפניך תפלת עוברי דרכים לעניו הגשם בשעה שהעולם צריך לו. ושלא יצטרכו עמך בית ישראל בפרנסתו זה לזה ולא לעם אחר. שנה שלא תפיל אשה פרו כסנה ושיתנו עצי השדה את תנובתם ולא נעדי עבדי שולטן מדכית יהודה:

שנה אברהם ל"ח